

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

תמוז תשפ"ד גיליון 793
נא לא לעיין בגליון בשעת התפילה

פרשת מטות - מסעי

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- א. נתינת ערים ומגרשים ללוויים
 - א. הסכמת משה לתנאי בני גד וראובן
 - א. מלחמת מדין
 - ב. שמות נשיאי בני
 - ה. השארת נחלת צלפחד במטה מנשה
 - ו. קרבן הזהב של שרי המלחמה להשי"ת
 - י. ציווי חלוקת ונחלת הארץ
 - ל. בניית ערי האמורי ע"י בני ראובן, גד ומכיר
 - מ. ציווי הפרשת ערי מקלט
 - מ. פירוט גבולות ארץ ישראל
 - ג. בקשת בני גד וראובן לנחול מעבר לירדן
 - פ. חלוקת שלל המלחמה
 - פ. דיני נדרים והפרתם
 - פ. פירוט מסעות בני
 - צ. טהרת העם לאחר המלחמה
 - ת. הריגת חלק משבויי מדין
- -----

שאלה לשולחן השבת

"והיו הערים להם לשיבת ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכישם ולכל חיתם" כתוב בגמרא (מכות יב): 'אמר ר' אבהו ערי מקלט לא נתנו לקבורה, דכתיב: "ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיתם" - לחיים נתנו ולא לקבורה!'

ויש לבאר אם כן את הכתוב בספר יהושע שאת עצמות יוסף קברו בשכם, שהייתה עיר מקלט, ואיך קברו שם?

כמו כן מובא בספר שמואל שקברו את אבנר בחברון, שאף היא הייתה מערי המקלט, ואף לגביו השאלה עומדת ותקפה.

מטרת השאלה הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצרוף מקורות, אם ישנם) ובל"ג אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

"ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ד' ואלה מסעיהם למוצאייהם"

מדוע כתוב בהתחלה "מוצאייהם למסעיהם" ובהמשך הפוך: "מסעיהם למוצאייהם"? א. יש להבין איך נסעו בני"ב מסעות במדבר, והלא הפסוק מעיד שהמדבר הוא: "ארץ ערבה ושווה בארץ ציה וצלמות, ארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם". איך, אם כן, היו שם אותם ערים ומקומות המוזכרים כאן? ונראה, שוודאי לא היה שם שום ישוב בתחילה. אמנם, אחרי שישאל עברו שם, צמחה במקום מעט צמחיה על ידי הבאר (כמבואר בתוס' חולין פח:): ואז נשאר באדמת המקום טבע להצמיח, והתיישבו שם כמה שוכני מדבריות, וכך נשארו המקומות הללו ושמותיהם לזכרון ("ממדבר קדמות" - שמקדם היה מדבר). וברור כי בני"ב נתנו לכל המקומות את שמותיהם, כמפורש בתורה לגבי מרה וקברות התאווה, וכן אמרו חז"ל על אלוש, רפידים, פי החירות וסוכות, ובוודאי שבכולם יש טעם למה נקראו כך. לכן בתחילה נאמר: "מוצאייהם למסעיהם", כיון שכאשר יצאו בני ישראל למסע לא יכלו הם לומר שיעד נסיעתם הוא למקום פלוני, שהרי כאמור, עד שלא הגיעו לשם המקומות הללו לא היו קיימים כלל, אלא מוצאייהם היו "למסעיהם" - להיכן שהקב"ה יורה להם לנסוע. אך לאחר ארבעים שנה, כשמקומות אלו כבר היו קיימים, כי בני ישראל כבר חנו בכל אותם המקומות וקראו להם בשם, כותבת התורה: "מסעיהם למוצאייהם", שהתברר למפרע שכבר בשעת יציאתם למסע היו אמורים הם לנסוע לאותם מקומות אשר עומדת התורה להזכירם בשמם מיד. (טעמא דקרא) ב. בני"ב התכוונו רק לברוח ממצרים ולכן מנו כמה תחנות כבר התרחקו ממצרים (מוצאייהם למסעיהם), ואילו משה השתוקק לבוא לא"י והיה מונה כמה תחנות עדיין נשארו כדי להגיע לא"י (מסעיהם למוצאייהם). (אהל בנימין) ג. כל מה שאירע במסעות היה לימוד לדורות. כגון מחלוקת קרח היה לימוד שלא יחזיקו במחלוקת כמו שנאמר: "ולא יהיה קרח וכעדתו". נמצא, שלכל מסע היה מוצא (מסקנה), וכיון שלא באו לא"י הרי המסעות היו מכוונים למוצאייהם למה שאירע להם בכל מסע לגדור פרצות כל דור, ולכן כתוב "ואלה מסעיהם למוצאייהם", שהמסעות היו מיועדות עבור הפעולות של המוצאות אותם. (אהלי יעקב) ד. מ"ב המסעות היו כתוצאה מחטא המרגלים אשר הוציאו את דיבת הארץ, ואילו לא חטא המרגלים לא היו צריכים לנסוע את כל המסעות האמורים לאחר מכן. וזהו שכתוב: "ויכתב משה את מוצאייהם" - מקודם כתב משה רק את מוצאייהם שהוציאים ממצרים, "למסעיהם" שישעו אלו המסעות שהיו על פי ד' עד שיבואו לארץ הקדושה. אבל, "ואלה מסעיהם" אלו המסעות שנוספו עליהם שנסעו אחר שליחת המרגלים, "למוצאייהם" - בגלל מוצאייהם: מוציאי הדיבה שגרמו לכך. (מטעמי יצחק)

"ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ד' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש"

אהרן הכהן הינו האדם היחיד בתורה שיום פטירתו כתוב מפורשות: א' באב. ובפרשת חקת מסופר לאחר פטירתו: "ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל". ויש לפרש כיצד האבל על מותו של אהרן במשך כל חודש אב עולה בקנה אחד עם הכתוב (תענית כו:): 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב', ומבואר במדרש שבשנה האחרונה במדבר רק בט"ו באב הבינו שפסקו מתי מדבר מלמות ועשאוהו יום טוב? ויש לומר: א. במיתתו של צדיק גמור אין עצבות. (יערות דבש) ב. השמחה של ט"ו באב דחתה באותו היום את אבלות אהרן, ולמחרת המשיכו באבלות. ג. באותה שנה קבעו שמשנה הבאה יש לציין יום זה כיום שמחה. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א ל"שאלה לשולחן שבת" תשפ"ב)

חזק חזק ונתחזק!

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון: 052-7665775

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!

השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'בייז'.

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. בני ישראל נצטוו לתת ללוויים מנחלת _____
- ב. אחד ממקומות חניית בני ישראל
- ג. רוצה לנקום את רצח בן משפחתו
- ד. בנות צלפחד התחתנו עם בני -
- ה. שם נפטר ונקבר אהרן הכהן
- ו. " _____ אף ד' בישראל"
- ז. גבול צפון א"י הוא מ _____ עד חצר עינן
- ח. "ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל _____"
- ט. בנות צלפחד נישאו ל _____ בעיניהם
- י. נשיא שבט דן: "בקי בן _____"
- כ. במותו, חוזר הרוצח למשפחתו
- ל. אחד ממקומות חניית בני ישראל
- מ. הלוויים קבלו ארבעים ושמונה ערים ואת -
- נ. חולקו לשבטים בארץ ישראל
- ס. בני ישראל נסעו מים _____ וחנו במדבר _____
- ע. לאביהם של שני נשיאים היה את אותו השם:
- פ. נשיא מטה נפתלי
- צ. אחד ממקומות חניית בני ישראל
- ק. מזרחה
- ר. נס מפני גואל הדם
- ש. נשיא מטה שמעון
- ת. באילים היו 12 עינות מים ושבעים -

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. עיר שבנו בני ראובן
- ב. ממנו בזזו והביאו לאהל מועד
- ג. מלך הבשן
- ד. נחלת בני מכיר בן מנשה
- ה. הצוצרות הכסף קרויים - "הצוצרות ה _____"
- ו. אחת מהערים שבנו בני ראובן
- ז. כך קרוי שלל מטלטלין שאינו תכשיטים (רש"י)
- ח. הוא לכד את העיר קנת
- ט. "וחצי _____ המנשה"
- י. מחמשת מלכי מדין
- ך. כך כינו בני ראובן וגד את עצמם בפני משה
- ל. תכשיט שהביאו שרי האלפים והמאות
- ם. אף הוא נהרג במלחמת מדין
- ן. בניו בנו את חשבון
- ס. הכהן שנשלח למלחמת מדין
- ע. ממקום זה משה שלח את המרגלים
- ף. בני "נצטוו להכשיר גם את כלי ה _____"
- ץ. ואת כלי ה _____
- ק. גם לו נשבע השי"ת לתת את ארץ כנען
- ר. כהן המוזכר פעמים רבות בפרשה
- ש. אם בעלהאביה _____ ביום שמעו - נדריה קיימים
- ת. משה שלח למלחמת מדין גם את ה _____

כתרגומו

דבא פרהא נקיא דערייה מיליה מקראים אונקלוס נכנסה לעריין של לאנוו.

"והפר את נדרה" (ל,ט) = "זבטל ית נדרהא". הפועל העברי 'לבטל' המתאר שלילת דבר מה מקיומו ומתקפו.

מן המדרש

"כי אתם באים אל ארץ כנען", הלכה: עד שלא נכנסו לארץ כיצד היו מברכים על המזון? שנו רבותינו: עד שלא נכנסו לארץ ישראל היו מברכים ברכה אחת: הזן את הכל. משנכנסו לארץ היו מברכים על הארץ ועל המזון. משחרבה, הוסיפו בונה ירושלים. משנקברו הרוגי ביתר, הוסיפו הטוב והמטיב, הטוב - שלא הסריחו, והמטיב - שנתנו לקבורה. ואין לך חביבה מכולם יותר מברכת על הארץ ועל המזון, שכך אמרו חז"ל: כל מי שאינו מזכיר בבהמ"ז על הארץ ועל המזון, ארץ חמדה וברית ותורה וחיים לא יצא ידי חובתו. אמר הקב"ה חביבה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל, למה? שאני התרתי אותה, וכן הוא אומר: "ביום ההוא נשאתי ידי להם... ארץ אשר תרתי להם זבת חלב ודבש צבי היא לכל הארצות". אתה מוצא כשהרג יהושע את המלכים, אמר רבי ינאי הכהן, ששים ושנים מלכים היו, שלשים ואחד ביריחו, ושלשים ואחד בימי סיסרא, כשהלך להילחם בישראל, נהרגו אף הם עמו. למה, שהיו מתאוים לשתות מים מארץ ישראל, ובקשו מסיסרא לבוא עמו במלחמה. וכל מלך שהיה מבקש לילך למלחמה, היה משלח ושוכר מלכים אחרים בכסף שיעזרו אותו. אמרו לסיסרא, אין אנו מבקשים ממך כלום, אלא נבוא עמך בחנם, שאנו מתאוים למלאות כרסנו מן מים של אותה הארץ, שנאמר: "באו מלכים נלחמו וגו'". להודיעך, שאין חביב כארץ ישראל. אמר לו הקב"ה למשה, הארץ הזאת חביבה עלי, שנאמר: "ארץ אשר ד' אלקיך דורש אותה". וישראל חביבים עלי, שנאמר: "כי מאהבת ד' אתכם". אמר הקב"ה: אני אכניס בני שהם חביבים עלי, לארץ שהיא חביבה עלי. (ע"פ מדרש תנחומא)

מילה בפרשה

האכיל עבדו צמחים מרים, כדי לצער ולגרום יסורים, לעני ונכנע אותו להפוך, כדי ללמדו להשיב ברוך.

המונח המבוקש הינו מילה בת 4 אותיות המופיעה בפרשה. אשר כל שורה בחידה דומת להקשר שונה שלה. (יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות בעלי הגיה דומה)

התשובה תפרסם אי"ה בגיליון הבא

ושפני טמוני חול

איך יכול להיות שבעל לא יכול להפר לאשתו את נדרה
ביום שזמעו?
* * * *

"וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר..."
מלבד זאת שפרשת מטות מחוברת לפרשת מסעי ברוב השנים,
כולל השנה, ישנו קשר נוסף בין שתי הפרשות הללו: הגימטריא
של שני הפסוקים הראשונים של שתיהן זהה! (3324)
* * * *

"את שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצח ועליהם
תתנו ארבעים ושנים עיר"

היו שש ערי מקלט, כנגד שש מילים שבפסוק 'שמע ישראל',
421 ערי לויים כנגד המילים שבפרשה ראשונה, 'ואהבת'. שאלו
הם מקום המפלט של כל יהודי באשר הוא. (אוהב ישראל)
ובחינוך כתב שששת ערי המקלט הן כנגד שש המצוות
התמידיות, שעל האדם לקיימם בכל עת.

שעשועי דאורייתא

"ויקרא לה נבה בשמו"
מי עוד בתורה קרא לעיר ע"ש אדם?
* * * *

מצאו נא בפרשה:

- את שמותיהם של שני נכדים של יעקב אבינו.
- אות המופיעה פעמיים ברצף. (11 תשובות)
- רצף של תשע מילים בנות שלוש אותיות, ורצף
נוסף של שש מילים כאלה.
- שני אנשים שונים בעלי שם זהה.
- נשיא ששמו זהה לנשיא אחר המוזכר בפרשת
במדבר.
- שמה של מסכת בש"ס.

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן הפרשה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

- "ונקרב את קרבן ד' איש אשר מצא כלי זהב אצעה וצמיד טבעת זום עגיל וכומז לכפר על נפשתינו לפני ד'"
- "ולמטה בני זבולן נשיא אליצפן בן עוזיאל"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: איך יתכן שיעשה האדם בשבת פעולה בגופו ויעבור בכך על איסור מתקן כלי מדאורייתא? - כתב בביאור הלכה (של"ז ס"ו): עיין בשו"ת חתם סופר... שכתב אודות תיקון ציפורן של מוהל בשבת שיש בזה איסור דאורייתא וחייב חטאת כיון שעושה כלי... אף אם אין מוהל אחר רק אחד וציפורנו נסדק אפילו הכי אסור לתקן. **לסדר את הפרשה** - "פאת צפון אלפים באמה". **חידון א' ת'** - אחוזתם, בני יעקב, גואל הדם, דודיהן, הר ההר, ויחר, זפרונה, חיתם, טוב, יגלי, כהן גדול, לבנה, מגרשיהן, נחלות, סוף סין, עמיהוד, פלטיאל, צלמונה, קדמה, רוצח, שמואל, תמרים. **חידון א' ת' הפוך** - אלעלא, זהב, עוג, גלעד, תרועה, נבו, בז, נבח, שבט, אוי, עבדיך, עגיל, בלעם, ראובן, פנחס, קדש ברנע, כסף, עץ, יצחק, אלעזר, החריש, חצוצרות. **שעשועי דאורייתא** - קין קרא את שם העיר שבנה 'חנוך' כשם בנו. 1. "נחלץ חושים", "מנשה". 2. בבית, ויגבהה, בזוו, החייתם, ככל, השלל, ממחצת, מקננו, וחצוצרות, שש, לתת. 3. "אוי ואת רקם ואת צור ואת חור ואת רבע", "וכל בגד וכל כלי עור וכל". 4. עמיהוד אבי נשיא שמעון ואבי נשיא נפתלי. 5. אליצפן בן פרנץ, אליצפן בן עזיאל. 6. אבות. **מילה בפרשה פינחס** - בלע. "אף המלך וגם כן העיר" - המלך בלע בן בעור, והעיר בלע היא צוער, "הכניס לקרבו באופן סדיר" - הוא בלע, "את דברי השטנה והמרמה" - דברי בלע, "בפתח הושט ליד הנשמה" - בפתח הושט = בלוע. **טמונות בפרשה** - 1. שם הפרשה (מטות) בהברה אשכנזית נשמע כמו: 'מטוס'. 2. "עציון גבר" (תיב"ע: "בכרך דתרנגולא" = עיר התרנגול לג, לה) 3. "שנופלים על החללים מן האויר" (רש"י לאו) 4. "עד נחל אשכול" (לבט) 5. דיני הכשרת כלים (לא, כב) 6. "ואת כל טירותם" (לא, ז) "בערי המבצר" (לביז) 7. "ואת רקם" (לא, ח) 8. "לאסור אסור" (לג, ג) 9. "והחריש" (לה, ה) 10. מגרש - "ומגרשי הערים" (לה, ד) 11. "חניאל בן אפרוד" (לד, כג) 12. "טבעת" (לא, ג) 13. "במקהלות" (לג, כה) 14. קרני פרה וירח בן יומו - מטעמי המקרא הנדירים ("אלפים באמה" לה, ה) 15. "ממדבר צין" (מלשון צינה וקור) (לד, ג) **טמונות בהפטר** - 1. "מי שיחור" (ביח) 2. "מנעי רגלך מיחף" (בכה) 3. "כבושת גנב כי ימצא" (בכו) 4. "זרע אמת" (בכא) **שאלה לשלחן השבת שלח** - שאלנו: מדוע בתחילת הפסוק ציוה הקב"ה את משה בלשון יחיד: "שלח לך אנשים", ובסוף הפסוק משתנה לפתע בלשון רבים: "למטה אבתיו תשלחו", ומה פשר השינוי? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. שלח הוא מה שרצה הקב"ה שישלחו רק שניים (יהושע וכלב) ועם ישראל ומשה רצו לשלוח אחד לכל שבט, אז להם נאמר: איש למטה אבותיו תשלחו. (יריעות שלמה) 2. רמז לו הקב"ה שהוא ישלח ויהיה לטובתו שיחיה עוד כל אותם שנים (שלח לך, לטובתך), אך לבני ישראל רק 'תשלחו' בסתם. 3. הקב"ה אמר לו שאם תרצה - תשלח, אך הוא לא רצה וכל הרצון בא מכלל ישראל. 4. אמר לו לערב את הזקנים בשליחת המרגלים. 5. אתה שולח בהסכמת כל העם. 6. חזרו בהם ישראל מהשליחות בשעה שהבינו שהשלוחים יהיו נשיאי העם, לפי שמלאכת הריגול הינה מסוכנת, אלא שעד עתה סברו שקטני העם יהיו השלוחים לפיכך לא חששו לסכנם. ולכן שלחם משה רבינו בעצמו כי הם לא היו מתרצים בדבר. (ר"מ אלשיך)

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.
ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.
בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

העלון מגיע מדי שבוע לעשרות אלפי משפחות וילדים, המשתמשים בו ללימוד משותף סביב שולחן השבת.

מעוניינים להקדיש את העלון לכל מטרה? צרו קשר עם המערכת, או טלפנו: 052-766-5775

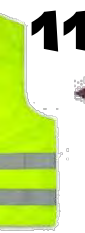
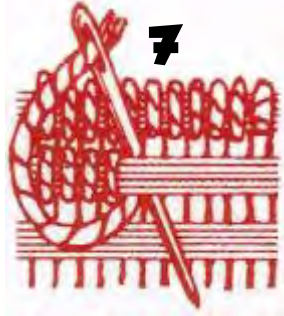
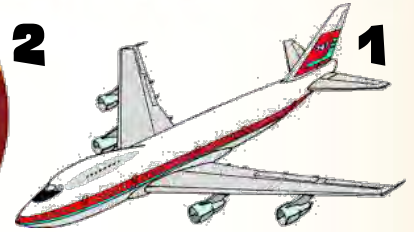
© כל הזכויות שמורות לאהרן ב"ן.
ניתן לשלוח תגובות, רעיונות והערות למערכת:
קויפמן 17, ירושלים
temunabaparashah@gmail.com

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
temunabaparashah@gmail.com חיוקים והערות: -
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

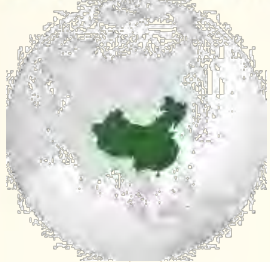
טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

מחשבה טובה

התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם הלכות ירושה המפורשות בפרשה

הפטרת מסעי "שמעו דבר ד'" (ירמיהו ב' ד' - כח.ו: ג' ז)

טמונות בהפטרה

